

Referat Institutforummøde d. 19. marts 2019 kl. 9-11

Lokale: Emdrup D120 / Aarhus Det Blå Rum 1483-525

Deltagere: Claus Holm, Lars Emmerik Damgaard Knudsen (afbud), Ida Juul, Karen Ida Dannesboe, Carsten Fogh Nielsen (afbud), Ditte Winther-Lindqvist, Jonas Lieberkind, Lotte Hedegaard-Sørensen, Simon Skovgaard Jensen (afbud), Jeppe Kiel Christensen, Amalie Seneberg Zitthén, Jonas Mogensen, Emil Nielsen

Tilforordnede: Eva Silberschmidt Viala, Christine Wernberg Dalhoff, Ulf Dalvad Berthelsen

Referent: Charlotte Wilsbech Andersen

Claus Holm bød velkommen til mødet.

1. Godkendelse af dagsorden

Carsten Fogh Nielsen havde fremsat ønske om at drøfte en mulig tendens til afdelingernes monofaglighed i uddannelsesmæssig forstand. Carsten Fogh Nielsen var imidlertid syg, men henviste til, at Ida Juul kan forelægge på punktet. Claus Holm foreslog derfor et nyt punkt 5: Drøftelse af udvikling på uddannelsesområdet i forhold til mulig tendens til monofagliggørelse. Dagsordenen blev godkendt med dette ekstra punkt i form af et nyt punkt 5.

2. Godkendelse af referat

Claus Holm beklagede, at referatet fra sidste møde ikke lå klar. Det vil blive sendt ud sammen med det kommende referat. Claus Holm takkede for forståelsen.

3. Rapport om forskningsfrihed

Claus Holm orienterede om VIVEs rapport om forskningsfrihed, en undersøgelse AU har sat i værk på grund af mistanke om pres på forskningsfriheden. Rapporten lå klar i december 2018, og den blev drøftet på møde mellem akademisk råd og universitetsledelsen den 17. december 2018. DPU ligger højt, hvad angår deltagelsesprocent. En tese var og er, at det særligt er DPUs forskere, der har oplevet dette pres på forskningsfriheden, da de andre institutter historisk set ikke har haft så meget indtægtsdækket virksomhed og så mange myndighedsopgaver som DPU. Det kan imidlertid ikke dokumenteres ved hjælp af selve undersøgelsesresultaterne. Det besynderlige i relation hertil er da også, at DPU har haft forsvindende få projekter under indtægtsdækket virksomhed i de seneste par år. På mødet mellem universitetsledelsen og akademisk råd i december blev der opstillet forslag til, hvordan man kommer presset på forskningsfriheden til livs; herunder forslag til forskningsambassadør, klare retningslinjer og et centralt udvalg med armslængde til ledelsen. Problematikken er blevet drøftet bredt på AU og sker nu også i DPUs forskellige fora. Spørgsmålet til de relevante fora på DPU er også, om der er lokale tiltag, DPU kan og skal tage, om vi kan kvalificere i hvilke sammenhænge presset opstår, og ikke mindst om tesen om, at vi oplever et større pres end andre har noget på sig.

Der fulgte en drøftelse af problematikken, hvor følgende synspunkter og temaer blev drøftet:

- DPU's forskningsområde har historisk set altid været meget politiseret og derfor med et vist pres fra politikerne. Måske er dette pres øget de seneste år.
- Det kan være vanskeligt at skelne mellem indblanding og selvcensur, da kontroversiel forskning kan koste fremtidige bevillinger.
- Fondsbevillinger fra såkaldt 'frie fonde' kan også være problematiske. Det vil sige i det omfang, at bevillingsgiverne frem for forskerne vælger og definerer forskningsområdet på detailniveau. Det sikrer ikke forskning inden for 'frie' og 'nødvendige' områder.
- Forskerne skal rustes bedre til at lave ansøgninger også via networking forud for ansøgninger.
- På linje med et eksternt pres var det også afgørende at se nærmere på det eventuelle interne miljø og pres omkring fri forskning. Det kollegiale aspekt, omgangstone og måde at kritisere hinandens forskning på skal også med for at få det fulde billede af, hvor og hvordan pres på forskningsfriheden erfares.

Jonas Mogensen påpegede vigtigheden af ærlighed om problemet også over for de studerende. Det betyder meget for de studerendes tillid til underviserne og skærper opmærksomheden, når undervisere fortæller om konkrete oplevelser med pres på deres forskningsfrihed. Eva Silberschmidt Viala kvitterede med, at diskussionen i høj grad gælder hele DPU, hvis studerende bærer forskningsmæssig kritik videre ud i omverdenen. Hverken DPU's forskere eller studerende skal kunne beklækkes.

Claus Holm understregede, at spørgsmålet om og værn om den fri forskning er helt central på såvel hele AU som på DPU. Han supplerede drøftelsen ved for det første at henvise til, at forskningsudvalget på sit sidste møde har drøftet ejerskabet af data til publicering ved indtægtsdækket virksomhed og myndighedsbetjening. Forskningsudvalget drøftede også det interne pres fra kollegaer. For det andet gjorde han opmærksom på, at myndighedsrådgivning har været og fortsat vil være en vigtig opgave for universitetet, for DPU og for myndighederne. I den forstand er der en fælles interesse, interne som eksternt, i, at universiteterne repræsenterer en uafhængig rådgivning – også i fremtiden.

Claus Holm takkede for drøftelsen og afsluttede med, at nu hvor alle fora er hørt, vil Institutledelsen forsøge at udarbejde en oversigt over forslag til lokale tiltag, som vil blive præsenteret for Institutforum.

4. Fokus på forskning

Claus Holm orienterede om de forskningsmæssige indsatsområder, som blev uddelt på mødet. Indsatsområderne orienterer sig primært mod hjemhentning af midler og styrkelse af forskningsfællesskaber. DPU skal se nærmere på arbejdet med ansøgninger til hjemhentning af midler, idet fokus er på såkaldt forsknings-interessante penge. Indsatsområderne er indtil videre udformet af institutledelsen i udkast og i form af udfordringer med mulige løsningsforslag. Disse – de mulige løsningsforslag er gengivet nedenfor som tillæg til referatet af selve mødet, hvor fokus var på udfordringerne.

Indsatsområde 1: Større kendskab og bedre kontakter til bevillingsgivere: Hvordan sørger vi for, at flere af DPUs forskere og ledere får et større kendskab til og i højere grad indgår i relevante netværk med bevillingsgivere? Løsningsforslagene er:

- at videreudvikle informationsplatform om fonde, samarbejdsaftaler og stipendier.
- at matche forskerkolleger med erfaring inden for bestemte ansøgningsprocesser.
- at etablere en senior-junior-ordning.
- at systematisere tilgangen til oververdensrelationer (ifm. dagsordener for institutledelsen, planlægning af forskellige møder, besøg, etc.).
- at styrke dimittendrelationen via kortlægning og eventuel etablering af et dimittendpanel.

Indsatsområde 2: Anerkendende forskningsledelse for alle: Større fokus på hvordan man kan bedrive anerkendende forskningsledelse for alle. Større fokus på at understøtte en kultur hvor VIP har interesse for at have forskningsprojekter, og hvor VIP kollektivt ide-udvikler og netværker som led i at blive en stærk ansøger. Løsningsforslagene er:

- at udvide antallet af VIP, der søger midler til interessante projekter ved at inkludere og kompetenceudvikle flere VIP.
- at italesætte en balance mellem fokus på forskning, der støtter op om stærke ansøgere og tager ansvar for, at stadigt flere medarbejdere tænkes ind i disse projekter, så flere og flere mestrer at lede og/eller deltage i ansøgningsarbejde.
- at bevilge ansøgningstid ved at frikøbe eller frigøre forskere til at arbejde med forskningsansøgninger.

Indsatsområde 3: Forskningsstøtte: Der er brug for større overblik og bedre match-making af relevante forskere i forbindelse med at sætte hold i forbindelse med projektudvikling. DPUs reviewpanel blev godt forberedt og fik en rigtig god start, men der er brug for en evaluerende opfølgning på reviewpanelets arbejde, herunder medlemmernes erfaringer med at reviewe og ansøgernes erfaring med at modtage den samlede feedback. Hvordan kan afdelingsledernes involvering i forskningsstøtteaktiviteterne øges? I hvilket omfang er det muligt?

Løsningsforslagene på de tre problemstillinger er:

- at viceinstituttleder for forskning i samarbejde med forskningskonsulenterne sætter hold i løbende dialog med afdelingsledere og programledere.
- at viceinstituttleder og forskningskonsulenterne afholder møde og identificerer mulige ansøgere i god tid før større ansøgningsrunder og opmuntrer disse til at søge samt præsenterer dem for den støttepakke instituttets forskningskonsulenter og Forskningsstøtteenheden i Aarhus bidrager med.
- at institutledelsen inviterer forpersonen for reviewpanelet, Venka Simovska, til en drøftelse af status på panelets arbejde, herunder med stillingtagen til behov for eventuelle forbedringer af nuværende reviewprocesser i forhold til forskellige ansøgninger.
- at DPU tilbyder kompetenceudvikling af panelets medlemmer, evt. ved at få tidligere forskningsrådsmedlemmer til at gennemgå eksempler på stærke og svage ansøgninger.
- at en eller flere erfarne eksterne reviewere eventuelt anvendes til review-læsning sideløbende med kompetenceudviklingen af DPU's egne VIP.
- at afholde regelmæssige møder mellem afdelingslederne, viceinstituttleder for forskning og forskningskonsulenterne før store ansøgningsrunder med henblik på hvilke VIP der kunne være og over tid kunne blive relevante i bestemte ansøgningssammenhænge.

- at orientere regelmæssigt om forskning ved institutledelse- og afdelingsmøder, herunder orientering om igangværende ansøgninger, forsøg på eller succes med hjemhentning samt besøg af forskningsstøtteenheden og instituttets forskningskonsulenter.
- at sikre overblik over ansøgningsrunder og koordineringsarbejde i afdelingerne via relevant årshjul.

Indsatsområde 4: Kapacitetsstyring af forskningsprojekter: Hvordan styrker DPU in casu institutledelsen kapacitetsstyring i forbindelse med et forskningsprojekts 'liv'? Hvordan etableres en løbende kapacitetsvurdering og justering i et 'projektliv' – fra idé over ansøgning til hjemtagning og udmøntning? Løsningsforslagene er:

- at indføre dialogpligt mellem relevante parter i et 'projektliv' og afdelingsleder, fra idé-udvikling til ansøgning over hjemtagning til opstart og efterfølgende (post-award) projektdrift. Dermed aktiveres alle relevante kræfter, og der sker løbende en kapacitetsvurdering. Som minimum bør der afholdes 'dialogmøde' mellem afdelingsleder og projektejer samt projektøkonom/post-award ansvarlig ifm. med projektopstart (v. hjemtagning).
- at involvere afdelingslederne ved ansættelse af videnskabelige assistenter eller involvering af ph.d.-studerende for at sikre optimal kapacitetsudnyttelse.

Jonas Lieberkind tilføjede, at KU prioriterer dette område kraftigt på nuværende tidspunkt.

Indsatsområde 5: Prioritering af hjemtagning relateret til andre aktiviteter på DPU: I hvilket omfang er det muligt at skabe overblik over DPUs kerneopgaver og prioritering af disse – herunder særligt forskningsansøgninger i relation til øvrige opgaver. Givet at dette er muligt, vil det bidrage til, at afdelingsleder kan hjælpe med at prioritere den enkelte og afdelingens samlede medarbejderressourcer. Formålet er på den ene side at intensivere ansøgningsfrekvensen og på den anden side samtidig at legitimere en arbejdsdeling hvor nogle medarbejdere ikke ansøger, men løser andre væsentlige opgaver. Løsningsforslagene er:

- at identificere, afklare og formidle DPUs kerneopgaver og –områder samt hvad det betyder for afdelingerne og den enkelte i kommende strategiproces.
- at identificere og involvere en bredere vifte af medarbejdere i forskningsprojektudviklingen er et fælles anliggende.

Indsatsområde 6: Ph.d.'er som ressource: DPU har med sit store antal ph.d.-studerende muligheden for at bruge talentudviklingen til at tilknytte og uddanne morgendagens dygtige uddannelsesforskere i tæt samarbejde med DPUs senior-VIP såvel som mulighed for at bruge dem i undervisningssammenhænge på kvalificeret vis og på måder, der frigør ekstra tid til senior-VIPs formulering af ansøgninger gerne ved inddragelse af ph.d.'ere. Løsningsforslagene er:

- at afdelingslederne planlægger ph.d.'ernes undervisning i kombination med mulighed for at frigøre tid til ansøgninger.
- at italesætte vigtigheden i at spotte og udvikle talenter ved i højere grad at inddrage dem i ansøgninger.

Desuden fortalte Claus Holm om baggrunden for udpegning af viceinstituteder for forskning. Der er brug for flere kræfter på området. Det gælder udadtil som indadtil. Udadtil i kontakter til ministerier, kommuner med flere. Indadtil med større fokus på forskning i Institutledelsen og i Forskningsudvalget. Viceinstitutederen bliver også leder af NCS.

Udfordringerne inden for de enkelte indsatområder blev herefter drøftet. Der var enighed om, at det er vigtigt med planlægning og tid til publicering, da publiceringer giver vægt til ansøgninger og dermed fremtidig hjemhentning af midler. Det kræver ledelsens overblik, som bidrager til at få tilrettelagt et godt forløb for og med forskerne, der såvel giver et maksimalt udbytte for både forskere og DPU som et klart incitament for den enkelte. Der blev udtrykt ønske om, at afdelingslederne får og bidrager med et større overblik i den forbindelse, så de rigtige hold sættes.

5. Drøftelse af udvikling på uddannelsesområdet i forhold til spørgsmålet om tendens til monofagliggørelse

Ida Juul beskrev indledningsvis hvordan hun og andre oplever, at DPUs afdelinger lukker sig mere og mere om sig selv og bliver mere monofaglige i uddannelsesmæssige forstand. Der er eksempler på undervisere, der tages af et modul, fordi undervisningen skal varetages af undervisere fra egen afdeling, også selv om der ikke kvalificerede folk til opgaven i den pågældende afdeling. På den baggrund drøftede Institutforum, hvor udbredt en tendens, der var eller ikke var tale om. På tværs af denne drøftelse var der enighed om vigtigheden af et godt samarbejde i og mellem afdelingerne. De studerende skal naturligvis så vidt det overhovedet er muligt have ekspertten inden for et område, ikke en sekundær.

Emil Nielsen tilføjede, at de studerende bakker op om den løsning, der giver den bedste kvalitet i undervisning.

Claus Holm understregede, at DPUs adelsmærke som universitetsinstitut er, at der udbydes forskningsbaseret undervisning på højeste niveau. Afdelingen kommer i den forstand ikke før fagligheden, men afdelingerne var jo netop etableret for at sikre en stærk faglig forankring og udvikling af undervisningen. Eva Silberschmidt Viala supplerede med at anføre, at både undervisning og afdelinger stadig er meget tværfaglige, men også at afdelingernes medlemmer langt hen ad vejen var de mest kompetente inden for de respektive undervisningsområder.

Der var enighed om, at det er konkrete tilfælde, som bør håndteres, men der er en frygt for, at det er en stigende tendens. Claus Holm takkede for drøftelsen og lovede at han vil orientere institutledelsen om Institutforums drøftelser og bekymringer med henblik på at institutledelsen kan tage stilling til hvilke konkrete sammenhænge, der skal have ekstra opmærksomhed for at sikre den stærkeste mulige forskningsbaserede undervisning.

6. Orientering

• Valg til Institutforum foråret 2019

Claus Holm fortalte, at der er planlagt valg til Institutforum i maj med tiltrædelse 1. august. Derfor er mødet 7. juni med samme deltagerkreds som det igangværende.

Næstformand Ditte Winther-Lindqvist genopstiller ikke, da hun er blevet programleder, men opfordrede i øvrigt til at genopstille eller tale med mulige kollegaer om opstilling.

7. Plan for Institutforums arbejde i 2019 (D)

Der er planlagt følgende LSAU-møder i 2019

- Institutforummøde d. 7. juni 2019

Claus Holm nævnte, at emnerne forskningsfrihed og fokus på forskning vil blive taget op i Institutforum igen.

8. Eventuelt

Emil Nielsen opfordrede til, at hjemmesiden blev holdt bedre opdateret med referater. Claus Holm lovede, at det ville være tilfældet.

Claus Holm takkede for mødet.